

Com aplicar la pedagogia crítica en centres educatius

written by Josep Maria Canal | 23 de September de 2023

Quan parlem de crítica en educació, podem tindre diferents imatges que ens vénen al cap. D'una banda, podem entendre que engegar esta pedagogia crítica suposa l'exercici de criticar, emfatitzant de manera negativa tot allò que està relacionat amb l'educació. Ara bé, la pedagogia crítica no respon a esta concepció. [La pedagogia crítica vol conèixer la realitat de l'educació i impulsar la transformació educativa i social](#) mitjançant la posada en marxa d'accions que busquen la millora de resultats i la millora de vida de les persones que reben esta educació. L'educació que promou un veritable esperit crític a la societat.

Paulo Freire, amb l'acció dialògica i el seu *Pedagogía del oprimido* i Ramón Flecha, amb els seus *Compartiendo palabras* i [Sociedad dialógica](#), tenint com a finalitat en les seues teories i investigacions la transformació i l'avanç de la societat a través de l'educació, han contribuït a generar pràctiques que han millorat la realitat en tota mena de contextos.

A Recife, [Freire](#) va crear i va aplicar un programa d'alfabetització amb boníssims resultats. L'escola moderna de Ferrer i Guàrdia ha obtingut el reconeixement històric

unànime pels seus beneficis. Santiniketan, l'escola de Rabindranath Tagore, de la qual van sorgir grans alumnes com Amartya Sen, també va aconseguir enormes impactes socials a través de l'educació. Horton va fundar Highlander, escola que va tindre il·lustres alumnes que van impulsar grans transformacions, com ara Rosa Parks i Martin Luther King. El projecte de Comunitats d'aprenentatge, que va sorgir a finals dels 70 a la Verneda, ha suposat un impuls per a esta transformació, que s'ha replicat a milers d'escoles al món i que té com a motor la millora de resultats i el diàleg igualitari, entre la diversitat de persones (professorat, alumnat, investigadors, familiars) i que no ha fet més que fer créixer esta voluntat que defineix la pedagogia crítica: la cerca de la millora de resultats acadèmics, socials i de sentiments per a totes les persones.

Hi ha un perill clar suscitat pels que usen l'etiqueta de «pedagogia crítica» únicament per egoisme, protagonisme i per obtenir benefici personal. **La investigació ens ha aportat criteris que ens permeten no caure en aquest parany, en aquest perill, amb quatre idees bàsiques que ens faciliten la distinció del que és pedagogia crítica del que no ho és:**

- Es basa en el diàleg igualitari amb la ciutadania per a aconseguir transformacions reals, àmplies i profundes.
- Té impacte social, obtenint millores en la vida de les persones i en la superació de les desigualtats.
- Obté igualtat de resultats dels col·lectius oprimits, tant en alfabetització com en sentiments i valors.
- Es fonamenta en la rigorositat teòrica i científica, ja que es basa en les teories i l'evidència científica amb més validesa.

Per tal de poder exercir un veritable paper crític a la

societat, cal fer-ho des de l'educació que analitza la realitat; que proposa alternatives que superen les desigualtats i l'adversitat; que pretén millorar la societat tenint en compte la veu de la ciutadania; que lluita per acostar la millor educació i els millors resultats per a tothom. Per això és molt important fer servir criteris que vagen en esta direcció. L'ètica i els valors, que no cedeixen en la justificació dels mals resultats, la investigació científica d'impacte social de més qualitat i la col·laboració mitjançant el diàleg igualitari amb la ciutadania ens permetran, a les escoles, caminar cap a esta pedagogia crítica que allibera a les persones per a poder prendre les millors decisions possibles.

[Imatge: iStock]